

ROLNIK

Bezpłatny dodatek do „Drwęcy“.

Rok VII.

Nowemiasto, dnia 1 czerwca 1933.

Nr. 19

Ulgi w zakresie długoterminowego kredytu rolniczego.

Ogłoszone zostało rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 6 lutego 1933 r. w sprawie oprocentowania i okresów umorzenia pożyczek długoterminowych, zabezpieczających listy zastawne i obligacje Banku Gospodarstwa Krajowego i Państwowego Banku Rolnego.

Rozporządzenie Ministra Skarbu dotyczy kredytów Banku Gospodarstwa Krajowego i Państwowego Banku Rolnego; dla rolników ważne są te postanowienia, które odnoszą się do kredytu rolniczego-ziemskiego. W tym zakresie ulgi dla dłużników Banku Gospodarstwa Krajowego nie różnią się od ulg, przyznanych dłużnikom Państwowego Banku Rolnego. Dlatego poniżej omówione będą — jako ogólniejsze — korzyści, osiągnięte przez tych, którzy zaciągnęli zobowiązania w listach zastawnych i obligacjach meljoracyjnych Państwowego Banku Rolnego.

Na podstawie omawianego rozporządzenia udogodnienia i ulgi dla rolników, którzy zaciągnęli w Państwowym Banku Rolnym pożyczki w listach zastawnych i obligacjach meljoracyjnych, polegają na:

1. obniżeniu oprocentowania,
2. przedłużeniu okresu, na który pożyczka została udzielona,
3. wprowadzeniu początkowego okresu ulgowego, w ciągu którego dłużnicy płacić będą wyłącznie oprocentowanie, nie uskuteczniając żadnych wpłat na umorzenie pożyczki.

Ulgi powyższe odnoszą się do wszystkich pożyczek w 7 i 8 procentowych listach zastawnych P. B. R. oraz do wszystkich kredytów meljoracyjnych, udzielonych w 7 proc. obligacjach meljoracyjnych P. B. R.

Sprawa zaległości, zarówno pochodzących z przed 1 stycznia 1932 r., jak i późniejszych, będzie uregulowana przez specjalne wewnętrzne zarządzenia władz Państwowego Banku Rolnego.

I. Kredyt długoterminowy w listach zastawnych P. B. R.

1. Obniżenie oprocentowania. Począwszy od dnia 1-go stycznia 1933 r., oprocentowanie wszystkich pożyczek długoterminowych, udzielonych w listach zastawnych P. B. R., zostało obniżone do 4 i pół proc. w stosunku rocznym, t. zn., że półroczna rata wynosić będzie $2\frac{1}{4}$ proc. czyli 2 zł 25 gr. od każdego stu złotych pożyczki, a 22 zł 50 gr. od każdego tysiąca pożyczonego w listach zastawnych P. B. R.

Dla zorientowania się w rozmiarach ulgi, przyznanej obecnie dłużnikom Państwowego Banku Rolnego, należy przeprowadzić następujące porównanie:

Od każdego tysiąca złotych płacił pożyczkobiorca per. 1. I. 1933 r. procenty w wysokości:

- przy pożyczce w 8 proc. list. zast. rocznie 80 zł, półrocznie 40 zł,
- przy pożyczce w 7 proc. list. zast. rocznie 70 zł, półrocznie 35 zł,

obecnie procenty od wszystkich pożyczek będą równe i wyniosą rocznie 45 zł, półrocznie 22,50 zł.

II. Przedłużenie okresu, na który pożyczka została udzielona.

Dotychczas długoterminowe pożyczki w listach zastawnych P. B. R. udzielane były na okresy różnej długości od 10 do 30 lat. W roku ubiegłym Władze Państwowego Banku Rolnego, pragnąc pójść na rękę swym dłużnikom, postanowiły, iż pożyczki, udzielone na okres krótszy, mogą być, na życzenie dłużnika, przenoszone do dłuższego okresu umorzenia. Przy takim przenieszeniu pożyczki czyli przy przedłużeniu czasu jej spła-

cenia zmniejszała się oczywiście wysokość tej części raty, która obracana była na umorzenie pożyczki. Znaczna ilość dłużników Państwowego Banku Rolnego skorzystała ze wspomnianego udogodnienia; obecne zarządzenia władz państwowych idą jeszcze dalej, gdyż wszystkie pożyczki długoterminowe, zaciągnięte w listach zastawnych Państwowego Banku Rolnego, po odliczeniu od ich wysokości tego, co już zostało umorzone, otrzymają nowy okres spłaty, wynoszący 55 lat i rozpoczynający się 1 stycznia 1933 r. Dzięki temu zarządzeniu ta część raty półrocznej, która wpłacona była na umorzenie pożyczki, ulega dalszemu poważnemu zmniejszeniu. Korzyść, jaką osiągną rolnicy z obniżenia oprocentowania i przedłużenia okresu umorzenia pożyczek, przedstawia się w sposób następujący:

Rata półroczna od każdego tysiąca pożyczki w listach zastawnych P. B. R., składająca się z oprocentowania i umorzenia, wynosiła ogółem (bez dodatku administracyjnego w wysokości pół proc.):

Okres umorzenia 10 lat 8 proc. listy zast. rata półr. 75 zł, od każdego tys. zł.

Okres umorzenia 10 lat 7 proc. listy zastawne rata półr. 70.40 zł, od każdego tys.

Okres umorzenia 20 lat 8 proc. listy zast. rata półr. 50.60 zł, od każdego tys. zł.

Okres umorzenia 20 lat 7 proc. listy zast. rata półr. 46.90 zł, od każdego tys. zł.

Okres umorzenia 30 lat 8 proc. listy zast. rata półr. 44.30 zł, od każdego tys. zł.

Okres umorzenia 30 lat 7 proc. listy zast. rata półr. 40.10 zł, od każdego tys. zł.

Obecnie rata półroczna wynosić będzie 25 zł.

Zgłaszanie się do Państwowego Banku Rolnego próby o przedłużeniu okresu umorzenia jest zbędne, gdyż nastąpi ono z mocy ustawy w stosunku do wszystkich dłużników P. B. R., których zobowiązanie zaciągnięte zostało w listach zastawnych. Oczywiście ustawowe przedłużenie okresu umorzenia kredytu nie będzie przeszkodą dla każdego, kto zechciałby spłacić swe zobowiązania w stosunku do Państwowego Banku Rolnego w terminie wcześniejszym.

III. Trzyletni okres ulg dodatkowych (karencji).

Jak zaznaczono wyżej przy pożyczce w wysokości 1.000 zł rata półroczna, obejmująca oprocentowanie i wpłatę na umorzenie pożyczki, wynosić będzie obecnie 25 zł. Uwzględniając jednak szczególnie trudne położenie, w jakim znajduje się rolnictwo, władze państwowe wprowadziły poza wymienionymi dotychczas ulgami, trzyletni okres ulg dodatkowych; obowiązujący od 1 stycznia 1933 r., którego znaczenie polega na tem, że w omawianym okresie, tj. od 1 stycznia 1933 r. do 1 stycznia 1936 r., dłużnicy Państwowego Banku Rolnego zwolnieni są od spłacania części raty, przeznaczonej na umorzenie zobowiązania, a płacą tylko procenty.

O rozmiarach przyznanych ulg najlepiej przekonać się można na podstawie kilku podanych poniżej przeliczeń:

1. W roku 1927 zaciągnięta została pożyczka w 8 proc. listach zastawnych P. B. R. w wysokości 900 zł na okres dziesięcioletni. Rata półroczna wynosiła 67 zł 50 gr. Na dzień 1 stycznia 1933 r. nieumorzona część pożyczki wynosiła 475 zł. Od tej nowej sumy dłużnik płacić będzie raty pół-

roczne: w ciągu pierwszych trzech lat po 10 zł 69 gr., tj. o 56 zł 81 gr półrocznie mniej, następnie przez 52 lata po 11 zł 87 gr, tj. o 55 zł 63 gr półrocznie mniej, niż dotychczas.

2. W roku 1928 zaciągnięta została pożyczka w 7 proc. listach zastawnych P. B. R. w wysokości 3.000 zł na dwadzieścia lat. Rata półroczna wynosiła 140 zł 70 gr. Na dzień 1 stycznia 1933 r. nieumorzona część pożyczki wynosiła 2.629 zł. Od tej nowej sumy dłużnik płacić będzie raty półroczne; w ciągu pierwszych trzech lat po 59 zł 15 gr, tj. o 81 zł 55 gr półrocznie mniej, następnie przez 52 lata po 65 zł 72 gr, tj. o 74 zł 98 gr półrocznie mniej niż dotychczas.

3. W roku 1929 zaciągnięto pożyczkę w 7 proc. listach zastawnych P. B. R. w wysokości 12.00 zł, na okres trzydziestoletni. Rata półroczna wynosiła 481 zł 20 gr. Na dzień 1 stycznia 1933 r. nieumorzona część pożyczki wynosiła 11.523 zł. Od tej nowej sumy dłużnik płacić będzie raty półroczne: w ciągu pierwszych trzech lat po 259 zł 27 gr, tj. o 221 zł 93 gr półrocznie mniej, następnie przez 52 lata po 288 zł 07 gr, tj. o 193 zł 13 gr półrocznie mniej niż dotychczas.

We wszystkich podanych wyżej przykładach nie doliczono dodatku administracyjnego, który pozostaje na przyszłość bez zmiany i wynosi, jak dotychczas, pół proc. przy każdej racie.

IV. Kredyty w obligacjach meljoracyjnych P. B. R.

1. Obniżenie oprocentowania. Oprocentowanie pożyczek, udzielonych w obligacjach meljoracyjnych Państwowego Banku Rolnego, wynosiło dotychczas 7 proc., tj. 7 zł od każdego pożyczonych stu zł nominalnych i 70 zł od tysiąca rocznie.

Po obniżeniu oprocentowania na 4 i pół proc. spłata roczna z tytułu procentów wynosić będzie 45 zł od tysiąca.

A więc dłużnik Państwowego Banku Rolnego, który od każdego tysiąca pożyczki płacił dotychczas w racie półrocznej z tytułu procentów 35 zł, obecnie płacić będzie 22 zł 50 gr.

2. Przedłużenie okresu, na który pożyczka została udzielona. Pożyczki w obligacjach meljoracyjnych udzielone były początkowo na lat 15; w roku ubiegłym Władze Państwowego Banku Rolnego przedłużyły ten okres do 18-tu. Obecnie okres umorzenia został ostatecznie przedłużony do lat 36, co oczywiście wpłynie poważnie na obniżenie wysokości tej części raty, która będzie wnoszona na umorzenie kredytu.

3. Sześcioletni okres ulg dodatkowych (karencji). Przy pożyczkach, zaciągniętych w obligacjach meljoracyjnych Państwowego Banku Rolnego, obowiązywał początkowo trzyletni okres ulgowy; w tym okresie dłużnik Banku spłacał jedynie procenty, nie wnosząc żadnych wpłat na poczet umorzenia pożyczki. A więc przez pierwsze trzy lata po uzyskaniu kredytu meljoracyjnego dłużnik — od każdego tysiąca zł — płacił tylko oprocentowanie w wysokości 70 złotych rocznie w ratach półrocznych po 35 zł rocznie. Po upływie trzech lat dłużnik miał płacić rocznie 124 zł 60 gr, od każdego tysiąca. A więc rata półroczna od każdego tysiąca złotych wynosiłaby 62 zł 30 gr., do czego dochodził jeszcze dodatek administracyjny w wysokości $\frac{3}{4}$ proc. w stosunku rocznym.

Obecnie okres ulgowy przedłużony jest na 6 lat, t. zn., że przez 6 lat od zaciągnięcia pożyczki dłużnik płaci od każdego tysiąca złotych

tylko oprocentowanie, wynoszące rocznie tylko 45 zł w dwóch półrocznych ratach po 22 zł 50 gr. Po upływie 6 lat rozpoczyna się spłacanie kapitału pożyczki, przyczem całkowita rata półroczna od każdego tysiąca złotych wyniesie nie, jak poprzednio, 62 zł 30 gr, lecz tylko 30 zł 60 gr, do czego dojdzie jeszcze tak, jak poprzednio, $\frac{3}{4}$ proc. rocznie na administrację.

Na przykładzie obniżenie raty płaconej przez dłużnika kredytu w obligacjach meljoracyjnych Państwowego Banku Rolnego przedstawia się w sposób następujący.

Zaciągnięta została na początku 1930 r. pożyczka w wysokości 3.000 złotych w 7 proc. obligacjach meljoracyjnych. W ciągu trzech pierwszych lat okresu ulgowego dłużnik płacił jedynie oprocentowanie w wysokości 105 złotych półrocznie; począwszy od 1933 r. rata miała się zwiększyć o część przypadającą na umorzenie długu. Ta normalna rata półroczna wyniosłaby 186 zł 90 gr. Obecnie dłużnik korzysta z dodatkowego okresu ulgowego przez dalsze trzy lata, w ciągu których płaci wyłącznie niższe oprocentowanie. Rata wynosi w tym okresie 67 zł 60, tj. o 119 zł 30 gr mniej od tego, do czego zobowiązał się, zaciągając pożyczkę. Począwszy od 1936 roku płacić będzie ratę półroczną w wysokości 91 zł 80 gr, co oznacza niższą ratę o 85 zł 10 gr.

W powyższym obliczeniu nie uwzględniono dodatku administracyjnego, wynoszącego, tak, jak i poprzednio, $\frac{3}{4}$ proc. w stosunku rocznym.

Tak znaczne ulgi dla dłużników zostały ustanowione w celu przywrócenia warsztatom rolniczym zdrowych podstaw gospodarowania. Jest rzeczą zrozumiałą, iż instytucje kredytu rolniczego oczekują obecnie ścisłego i terminowego wywiązania się rolnictwa z tak wyraźnie złagodzonych zobowiązań.

GRAD

Już czas najwyższy ubezpieczyć się od gradu.

Wniośki przyjmuje Instr. i Sekr. Pow. P. T. R.

KOMUNIKATY

Rozporządzenie o tępieniu ostu.

Niniejszem przypominamy rolnikom powiatu, że na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 listopada 27 r. o zwalczaniu chorób roślin oraz o tępieniu chwastów i szkodników roślin (Dz. U. R. P. Nr. 108 poz. 922) nałożony jest przymus tępienia ostu w wszystkich jego odmianach. Kto zatem posiada oset na gruncie, przez siebie użytkowanym lub zarządzanym, obowiązany jest corocznie roślinę tę z korzeniami wyrwać lub w inny sposób niszczyć, tak, ażeby ją całkowicie ze swego gruntu usunąć, a przynajmniej nie dopuszczać do zakwitnięcia. Niewypełnienie obowiązku niszczenia ostu pomimo przypomnienia, które zarządy gmin corocznie wiosną przed dniem 1 maja obowiązane są ogłaszać w sposób, w miejscowości praktykowany, stanowi, będzie naruszenie rozporządzenia wyżej zacytowanego i temsamem podlegać karze w myśl rozp. Prezyd. Rzplitej z dnia 19 listopada 1927.

Jednocześnie podajemy zainteresowanym do wiadomości, że zarządy gmin są zobowiązane sprawdzać na gruncie w odp. czasie, czy obowiązek niszczenia ostu jest wypełniony i o wypadkach niewypełnienia donieść powiatowej władzy administracji ogólnej celem ukarania winnych.

Instr. i Sekr. Pow. PTR.

Uwaga, rolnicy!

Ponieważ jeszcze stale powtarzają się wypadki ukarania rolników za brak przepisowego okrycia ochronnego na maszynach rolniczych, szczególnie na maszynach i wałkach transmisyjnych, wobec tego zwracamy uwagę rolników, ażeby te braki usunęły, gdyż w przeciwnych wypadkach wypadkach narażają się na znaczne i niepotrzebne kary, dochodzące do kilkunastu złotych. Odwołanie wniesione do władz zazwyczaj nie odnosi pozytywnego skutku z braku odpowiednich podstaw prawnych.

Założenie stacji knura.

Rolnikom Ostaszewa i okolicy podajemy do łask. wiad., że u p. Cichockiego w Ostaszewie została założona nowa stacja kopulacyjna knura. Knur jest rasy niem. uszlachetnionej. Ze stacji powyższej powinni okoliczni rolnicy korzystać jak najliczniej.

Założenie stacji stadnika.

Za pośrednictwem Pomorskiej Izby Rolniczej w Toruniu założona została u rolnika p. Franciszka Grünberga w Krotoszynach, stacja stadnika. Rolnicy z Krotoszyn i okolicy winni z stacji nowo założonej korzystać w jaknajszerszej mierze.

Zjazd delegatów Pom. Związku Tow. Pszczelniczych.

Brodnica. W niedzielę 21 maja odbył się Zjazd delegatów Związku Tow. Pszcz. Stawiło się około 200 uczestników. Po uroczystej mszy św. w kościele poklasztornym zwiedzano miasto. O godz. 12 zebrano się w Hotelu Polskim, gdzie na dolnej salce urządzono wystawę pszczelniczą, u góry zaś na dużej sali nastąpiło oficjalne Walne Zebranie.

Jako przewod. powołano Prezesa Związku Pomorskiego p. Zawodzińskiego. Protokół prowadził sekretarz Związkowy p. Dr. Ulatowski.

Pan Przewodniczący na wstępie powitał obecnych, po czym wskazał na cel zebrania i ważność pszczelnictwa, niestety na Pomorzu jeszcze tak nienależycie rozwiniętego. Po złożeniu życzeń pomyślnych i owocnych obrad przez kilku przedstawicieli władz i organizacji, pierwszy referat o mieszkaniach pszczelich wygłosił Prezes Tow. Pszczel. w Brodnicy p. Bułka, sięgając do czasów przedhistorycznych, kiedy to pszczoły chowały się dziko po lasach i puszczech w dziuplach wypróchniałych drzew, przedstawił w jaki sposób powstały pierwsze ule i rozwój tychże aż do dzisiejszych czasów. Ciekawego referatu wysłuchano z uwagą i napięciem.

Drugi referat pt. „Błądzenie pszczół, a jej orientacja optyczna” wygłosił wiceprezes pan radca Kozikowski.

Z kolei ks. katecheta Tęgowski przemówił na temat „Właściwości lecznicze miodu i jadu pszczelnego”. Szan. referent z własnego przeżycia udowodnił skuteczne używanie miodu przy różnych dolegliwościach, a jad pszczeli jako bardzo skuteczny środek przeciw reumatyzmowi.

Do wspólnego obiadu zasiadło około 80 uczestników.

Po obiedzie nastąpiła część administracyjna, a następnie wziędenie miasta i wspólna miła pogadanka przy koncercie familijnym.

Doroczne walne zgromadzenie Pom. Tow. Rolniczego w Toruniu.

W środę, dnia 7 czerwca br., w sali „Wenecja” ul. Grudziądzka 3-5 odbędzie się doroczne walne zgromadzenie Pom. Tow. Rolniczego w Toruniu.

Obrady rozpoczynają się po nabożeństwie o godz. 10 rano. Na porządku dziennym wybory i zmiana statutu. Według statutu PTR, udział w Zgromadzeniu z prawem głosu biorą: członkowie zarządu głównego PTR, zarządów powiatowych PTR, prezesi Kółek Rolniczych i delegaci Kółek Rolniczych, członkowie komisji wydziałowych i delegaci członków nadzwyczajnych.

Uczestnikom walnego zgromadzenia przysługują zniżka kolejowa w wysokości 50 proc. ceny biletu powrotnego. Zaświadczenia na ulgowe przejazdy kolejną wydawać się będzie przy wejściu na salę obrad walnego zgromadzenia w Toruniu w „Wenecji”.

ZE ZEBRAŃ KÓLEK ROLNICZYCH.

Wonna. Miesięczne zebranie Kółka Roln. odbyło się 7 maja rb. w obecności 20 członków i 2 gości.

P. prezes zagał zebranie, poczem sekretarz odczytał protokół z ostatniego zebrania, który bez poprawek przyjęto. Następnie wybrano delegata na zjazd do Lubawy w osobie p. Jerzego Zurałskiego z Wonny. Z „Kłosów” odczytano komunikat w sprawie zarejestrowania Zarządu Głównego P. T. R. oraz referat pt. „Zabiegi posiewne około zbóż”, nad którym wywiązała się dość obszerna dyskusja.

W wolnych głosach omawiano sprawę wyboru zarządu powiatowego.

Po odczytaniu kilku komunikatów z „Kłosów” p. prezes solwował zebranie.

Następne zebranie z powodu przypadających Zielonych Świąt odbędzie się dopiero w niedzielę, 11 czerwca o godz. 17-tej.

Nowydwór. Zebranie Kółka Roln. odbyło się 7 maja rb. w lokalu p. Dreszlera przy udziale 21 członków i 1 gościa. Zebranie zagał prezes p. Baczewski. Po odczytaniu protokołu przez sekretarza z poprzedniego zebrania zdał p. prezes sprawozdanie z zebrania prezesów Kółek. Dalej sekr. p. Miecznikowski wygłosił odczyt o ubezpieczeniu ogniem. Po omówieniu różnych spraw, kiedy nikt głosu już więcej nie zabierał, zebranie zakończono.

Następne zebranie odbędzie się dn. 11. VI. rb. o godz. 17-tej.

Małe Bałówki. Miesięczne zebranie tut. Kółka Roln. odbyło się 7 maja rb. przy udziale 13 czł. i 2 gości. Zebranie zagał prezes p. Pawski. Po odczytaniu sprawozdania z ostatniego zebrania wygłosił wykład o ubezpieczeniu ogniem p. Jarzębowski.

Na walne zebranie Pow. wybrano jako delegata p. Jarzębowskiego.

Następne zebranie odbędzie się 11. VI. 33. Sekr.

Mroczno. Zebranie Kółka Roln. 7. V. rb. przy udziale 42 członków i 7 gości zagał Ks. prezes Kalitowski. Po odczytaniu protokołu z ostatniego zebrania omówił ks. prezes sprawę niezatwierdzenia nowego zarządu P. T. R.

Następnie Kółko nchwaliło swój sztandar i bibliotekę kółkową podarować urzędowi parafjalnemu. Referat wygłosił ks. Prezes, poczem zachęcał do uregulowania składek członkowskich.

Pieśnią, „Kto się w opiekę” zebranie zakończono. Sekr.

Łąkorz. Zebranie Kółka Roln. 7 V rb. zagał ks. prezes Dunajski przy udziale 18 czł., poczem podał do wiadomości niezatwierdzenie głównego zarządu P. T. R. w Toruniu. Następnie omawiano sprawę udzielenia pożyczek niskoprocentowych przez Polski Bank Rolny na zakup parcel, co nie zainteresowało rolników z powodu złej koniunktury gospodarczej. Więcej zaciekała sprawa karmienia macior i uprawa końskiego zębu, którego dostarczył dyr. szk. roln. p. Pieszczoch z Samplawy sporej liczbie nabywców. Sekr.

Ostaszewo. Dnia 26 marca 1933 r. o godz. 15-tej odbyło się zebranie tut. Kółka Roln. przy udziale 23 członków. Zebranie zagał Prezes p. Fafiński. Protokół odczytał sekr. Na zebranie przybył Pow. Sekr. P. T. R. p. Kołodziejski i omówił sprawy: I. Walnego zgromadzenia Pom. T. R. II. Sądów Rozjemczych. III. Pomorskiego Stow. Ubez. od ognia IV. Zwalczenia zaraźliwych chorób. Pozatem wyjaśnił różne inne sprawy. Na tem zebranie zamknięto. Sekr.

Następne zebranie odbyło się 30 kwietnia 1933 r.

Prezes zagał zebranie i stwierdził 19 czł. obecnych, poczem odczytał referat na temat „Ubezp. od ognia” i komunikaty.

Uchwalono urządzić w II święto Zielonych Świątek 5-go czerwca rb. zabawę taneczną. Zysk przeznacza się na cele Kółka.

Po odśpiewaniu kościelnej pieśni zebranie zamknięto. Sekr.

Rożental. Dnia 7 maja rb. odbyło się w lokalu p. Licznarskiej mies. zebranie miejsc. Kółka Roln., które zagał prezes p. Sowiński. Odczyty aktualne wygłosili pp. Dziąba Konrad i Kasprzycki Konrad II, poczem odbyła się ożywiona dyskusja. Następnie postawiono wniosek 1. ażeby Kółko przynajmniej 5 egz. „Kłosów” zaprenumerowało, 2. ażeby Zarząd Pow. P. T. R. przynajmniej raz w roku poprosił p. nacz. Urzędu Skarbowego celem udzielenia wyczerpujących informacji w sprawach podatkowych, 3. wstrzymać się od płacenia składek członkowskich do czasu ogłoszenia bilansu i obniżenia składek do wysokości 5 gr. z morgi.

Po omówieniu spraw lokalnych posiedzenie zakończono. Sekr.

Nowydwór. Mies. zebranie tut. Kółka Roln. odbyło się 19 maja rb. Bardzo ciekawy i aktualny referat na temat ubezp. od ognia i gradu wygłosił p. insp. Drażkowski. Potem wyłoniła się ożywiona dyskusja, w której zabierali głos liczni członkowie. Po omówieniu spraw lokalnych posiedzenie zamknięto. Sekr.

Prątnica. Miesięczne zebranie Kółka Roln. odbyło się 14. V. rb. przy udziale 28 członków, które zagał prezes Jakubowski i podał porządek obrad, poczem sekr. odczytał protokół z ost. zebrania. Prezes zdał sprawozdanie z Pow. Walnego Zebrania powiadomił członków o założeniu hodowli trzody chlewnej i stacji knura, a następnie wygłosił obszerny referat o tuczeniu świń bekonowych. Po długiej dyskusji założono konkurs tuczu świń. Następnie po odczytaniu komunikatów P. T. R. zebranie zamknięto. Sekr.

Lipinki. Miesięczne zebranie Kółka Roln. odbyło się 14. 5. rb. przy udziale 22 członków, które z powodu choroby p. Prezesa zagał zast. p. Wawera, który też odczytał z „Kłosów” o położeniu P. T. R. w Toruniu. Następnie wybrano delegatów na doroczne walne zebranie i to p. Józefa Kobylskiego i kier. szkoł. p. Pawłowskiego. Po wspólnej naradzie gospodarczej o pielęgnowaniu jarzyn i inwentarza zebranie zamknięto. Sekr.

Ostrowite. Dnia 8 stycznia rb. odbyło się walne zebranie tut. Kółka Roln. przy udziale 19 członków. Zebranie zagał p. Prezes. Sekretarz odczytał protokół z poprzedniego zebrania i komunikaty. Po krótkim sprawozdaniu z działalności Kółka za ubiegły rok przystąpiono do wyboru nowego zarządu, w skład którego weszli p.p. Wierzbowski Jan, prezes, Orzech Jan — zastępca, Kowalski Walenty — sekretarz, Mejka Wojciech — skarbnik.

Po wyborze zarządu ściągnięto składki członkowskie. Dalej uchwalono zwrócić się do władz z prośbą, ażeby wnioski załatwiono nie dłużej jak w okresie 3 miesięcy. Na tem zebranie zamknięto. Sekr.

Dnia 2 kwietnia rb. odbyło się mies. zebranie przy udziale 12 członków i 1 gościa. Zebranie zagał p. Prezes. Sekretarz odczytał protokoły i komunikaty. Następnie zabrał głos p. Instruktor na pow. lubawski, wygłaszając referat na temat: Jakże korzyści mogą osiągnąć rolnicy przy uprawie lnu i konopi, cykorji, ziół lekarskich, zalecał także uprawiać koński ząb. Referat był tak zajmujący, że tut. rolnicy i osadnicy zaopatrzyli się zaraz w takowe, gdyż p. dyr. Pieszczoch przywiózł wymienione produkty ze sobą. Tut. Kółko Roln. składa p. dyr. najserdeczniejsze podziękowanie za opiekę nad Kółkiem i za ponoszone trudy, boć do Ostrowitego aż 30 klm., co dotąd każdego czł. z zarządu Pow. P. T. R. mimo istnienia Kółka od kilku lat odstraszało. Po omówieniu różnych spraw lokalnych zebranie zamknięto. Sekr.